

‘Stuur die kinderen dan gewoon naar buiten’, zou je denken. Helaas weten de meeste (groot)ouders dat het een hels karwei is om een 12-jarige achter zijn iPad weg te sleuren. Gelukkig is er een aantal grote Nederlandse organisaties met het doel om kinderen te stimuleren de natuur in te gaan. Ieder doet dit op zijn eigen manier, maar er is één duidelijke overeenkomst: de behoefte van het kind staat voorop.

Tekst Lieke Kragt

‘Ontdek, ervaar en beleef’

Jeugd bij de natuur betrekken

Interesse voor natuur begint vaak al op jonge leeftijd. Ga het maar eens bij jezelf na, wanneer ontstond deze passie bij jou? Moest je in het weekend per se met je ouders gaan wandelen op de hei, wat je later stiekem best leuk begon te vinden. Of kreeg je een boze buurman aan de deur omdat je in zijn boom was geklommen? Voor iedereen is zo’n eerste natuurbeleving anders, maar al deze ervaringen hebben een grote invloed op de manier hoe je nu tegen de natuur aankijkt. Tegenwoordig is het niet altijd meer vanzelfsprekend dat kinderen zelf op pad gaan om de natuur te ontdekken. Sommige kinderen uit de stad komen vrijwel nooit in aanraking met de natuur, terwijl dat juist erg belangrijk is. Het gaat veel verder dan ‘even een frisse neus halen’. Uit onderzoek is gebleken dat de natuur een positieve invloed heeft op heel veel factoren. Kinderen die naar buiten gaan worden fitter, creatiever, socialer, slimmer, hun zelfvertrouwen wordt groter en ze bewegen meer.

ONTDEKKEN OP JE EIGEN MANIER

Staatsbosbeheer wil het hart van kinderen raken en hun nieuwsgierigheid en verwondering opwekken. Keelin O’Connor, programmaleider Jeugd: “Als kinderen de natuur niet kennen en de magische momenten van onverwachte natuurverschijnselen niet hebben beleefd, kunnen we niet verwachten dat ze later een verbondenheid met de natuur zullen ervaren. En door die ervaring ontstaat verantwoordelijkheid.” Staatsbosbeheer heeft dertig speelbossen en biedt daarnaast programma’s aan om kinderen van verschillende leeftijden ieder op hun eigen manier de natuur te laten beleven. “Geen kind is hetzelfde. De één is bijvoor-

beeld gek op beestjes zoeken en determineren, terwijl een ander kind liever actief op sjouw gaat”, zegt O’Connor.

Staatsbosbeheer speelt in op de verschillende behoeften van kinderen door zowel educatieve als spel- en beweegprogramma’s aan te bieden. En zo’n programma is alles behalve een langdradige biologieles! De kinderen mogen juist actief aan de slag en het bos dient als klaslokaal. Tijdens alle activiteiten van Staatsbosbeheer is het prikkelen van de zintuigen het belangrijkste. Bij het programma NatuurWijs gaat een schoolklas de bossen in of de hei op. Het gaat er niet om dat ze zoveel mogelijk leren, maar dat de kinderen zelf de natuur beleven en ontdekken. Een ander programma, Natuursprong,

is juist meer gericht op spelen en bewegen in de natuur.

INSPELEN OP DE TIJD

Staatsbosbeheer richt zich vooral op kinderen tot twaalf jaar, maar ook tot achttien jaar zijn er mogelijkheden. “Ieder jaar komen er weer middelbare scholieren voor een maatschappelijke stage. De jongeren gaan actief aan de slag of lopen een dag mee met één van onze boswachters”, zegt O’Connor. Moderne ontwikkelingen als de komst van smartphones ziet Staatsbosbeheer niet als een bedreiging. “Het is juist een nieuwe mogelijkheid, je moet inspelen op de tijd. We hebben bijvoorbeeld een App om sporen te zoeken en verschillende GPS-wandelroutes. Zo hoeven



OERRR is het project voor de jeugd van Natuurmonumenten waarmee de natuurorganisatie kinderen wil inspireren naar buiten te gaan. Beeld Pauline Joosten

kinderen niet te kiezen tussen hun telefoon of naar buiten gaan, het kan allebei.”

BELEVEN EN ONTDEKKEN

Ottersporen zoeken, een egelhuisje bouwen en tamme kastanjes roosteren, een paar voorbeelden van de speeltips van Natuurmonumenten. “Het is belangrijk dat kinderen al vroeg ervaren hoe het is om in de natuur te zijn. Wanneer ze beseffen hoe belangrijk het is, hoe groter de kans dat ze de natuur later willen beschermen”, zegt directeur marketing en communicatie Iris Herder. Je moet interesse zaaien om respect te oogsten. “Dit doen wij vooral door beleven en ontdekken, een punt dat cruciaal is in onze aanpak. Het plezier van de kinderen is erg belangrijk, we willen bij hen fascinatie voor de natuur opwekken.”

Natuurmonumenten heeft een project speciaal voor kinderen. Met OERRR willen ze alle kinderen van Nederland inspireren om naar buiten te gaan. En daarmee zijn ze goed op weg, want er zijn al 190.000 kinderen aangemeld. “Wij zien dat kinderen veel interesse hebben voor de natuur. En dit begint dichterbij huis dan je denkt. De meeste activiteiten kun je gewoon naast de deur doen,” zegt Herder. “OERRR is actief op Facebook, waar we vooral de ouders van de kinderen van OERRR bereiken.”

“Omdat het verschil tussen een kind van vier en een kind van elf vrij groot is, hebben we een leeftijdsindeling gemaakt”, aldus



Beleven is een belangrijk element om de jeugd bij natuur te betrekken. Beeld Janko van Beek

Herder. Voor ouders met kinderen van nul tot zes jaar is er een Buitenboekje, vol met ideeën om samen naar buiten te gaan. De oudere kinderen tot twaalf jaar krijgen een set kaarten met allerlei opdrachten. Daarnaast organiseert Natuurmonumenten het hele jaar activiteiten voor kinderen en ouders.

SCHARRELKIDS EN WOESTELAND

Een andere organisatie die zich richt op een duurzame samenleving is IVN. Voor iedere leeftijdscategorie zijn er activiteiten. Voor kinderen van vier tot twaalf jaar heeft IVN Scharrelkids om te inspireren met weetjes, tips en doe-ideeën. Deze kinderen kunnen ook spelen op de natuurspeelplaatsen en maken met hun school gezonde schoolpleinen, waar ze bijvoorbeeld een moestuintje onderhouden. Woesteland is voor jongeren van twaalf tot dertig jaar. Hierbij maken ze de natuur van dichtbij mee door middel van actieve korte vakanties.

IVN bereikt de kinderen via hun (groot) ouders en school. Zij hebben de grootste invloed op het naar buiten gaan van kinderen. IVN-communicatiemedewerkster Renee Oudenaarden: “Ouders zien soms obstakels. Ze denken dat de natuur ver weg is of dat kinderen vies worden. Door ouders over die drempel te helpen, bereik je meer kinderen.” De communicatiemiddelen van IVN spelen goed in op de praktijk. De teksten die IVN schrijft, zijn gericht op ouders, maar goed te begrijpen door kinderen. En de informatieboekjes kunnen tegen een stootje, ze zijn helemaal waterproof!

“Beleving en ervaring staan voorop, we willen de natuur bij kinderen in hun hart sluiten. Maar het educatieve element blijft bij IVN ook erg belangrijk. Als een kind buiten een libel ziet, is de verwondering mooi, maar we willen ze ook wat bijbrengen”, vertelt Renee

Oudenaarden. Een vrijwilliger van IVN kan dan kind bijvoorbeeld vragen: waarom zien de vleugels er zo uit en hoe weet je of het een mannetje of een vrouwtje is? “Wat mij persoonlijk erg raakt is de enorme passie en betrokkenheid van deze vrijwilligers. Ze brengen hun eigen enthousiasme op een ontzettend leuke manier over op een manier die goed aansluit bij de belevingswereld van de kinderen.”

Kinderen die naar buiten gaan worden fitter, creatiever, socialer en slimmer.

GROENE UITDAGING VOOR STUDENTEN

Naast de reguliere activiteiten kwam IVN met een heel andere aanpak om goede ideeën op te doen om jongeren bij de natuur te betrekken. Om een succesvol project te realiseren, was er kennis op verschillende vakgebieden nodig, en wie zijn daar nou geschikter voor dan studenten? Tijdens de Green Battle Brabant gingen studenten van een aantal hogescholen met deze kwestie aan de slag. Door het wedstrijdelement werd het extra spannend. Het winnende groepje ‘Nature King’ bedacht een avontuurlijke survivaltocht door de natuur, waarbij kinderen net als bij Expeditie Robinson leren hoe ze een vuurtje moeten stoken en hutten bouwen. Deze winnaars kregen een prijs van 4.000 euro om nu een proef te realiseren. 

